NĂM THỨ MƯỜI. - SỐ THỨ 1780 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 22 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Phần đất bắc kỳ trong Đông-Pháp Ngân-hàng	Nợp... đơn đến nhà	Gửi về Giấy tiếng	Mấy tỷ Trung-Bắc và Annam	Phần-Sự Thư-Điện-Đài Thuộc-Địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Sáu tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Ba tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large

4e page
- *Une seule insertion.* . . . . 0$30 le c/m
- *Par contrat annuel*
- Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Văn-minh mới, cũ nên phải điều-hòa

Bài trước ta đã nói rằng: nước ta phải nên điều-hòa cho hai cái văn minh mới cùng văn-minh cũ. Điều-hòa được chóng, tức là vận hội ta mau đến ngày khá, điều hòa chậm, tức là con đường tiến hóa của ta ở vào vòng giáp hạt lâu. Mà nói cho thật ra, thì cái độ giáp hạt của ta như thế cũng đã lâu rồi, ta phải làm thế nào cho lúa mới chóng chín. Cái cớ lâu đó không phải ở Chính-phủ không hết lòng khai-hóa mà chính là ở ta có nhiều người nhận nhầm.

Cái nhận-nhầm ấy quốc-dân nay đã hơi tỉnh-tỉnh ra rồi, song trước đây thì vẫn nhầm lẫn, nên sở dĩ con đường tiến-hóa của ta nó mới chậm chạp như thế. Cái nhầm đó chính là sự chia ra đảng-phái mới cũ, để xung đột nhau. Đã chia ra đảng phái, thì tất nhiên có ý ghẻ lạnh, trong một nước mà có nhiều người cùng nhau đối đãi như người Tần kẻ Việt thì trách gì chẳng không biết đồng tâm hiệp lực mà bước lên bước thang văn minh. Lại hướng chi là trong những người đó đều có chức-trách trọng-đại trong xã-hội nên lắm.

Tân-học cho cựu-học là gàn-hủ, cựu-học cho tân-học là nhỏ nhặng, người cùng giòng mà hai bên có ý bỉ thị nhau. chênh-chửa nhau, cái nhầm của quốc dân chính ở đó. Vì có cái nhầm đó, nên về phái cựu-học vẫn đem lòng chê văn-minh mới là không nên thâu nhập, đàng tân-học thì cho rằng văn minh cũ không đáng bảo tồn. Ôi! hai cái văn-minh nên đem dung-hòa nhau như với với cát, để đắp lên con đường tiến-hóa, mà quốc-dân lại nhận lấm là như lửa với nước, hai bên có sức phản kháng nhau, thì trách nào cái ngộ-điểm to ấy chẳng có hại. Cũng vì lẽ đó, mà ngày nay khoa cử đã bỏ, kẻ bàng-quan còn không biết lẽ tiến-hóa, phải trọng thực-tế hơn hư-văn, lại bảo rằng hai cái nền học vật nhau, cái mới mạnh-bẻ nên được. Nào cái gì là cái vật nhau! là cái văn hóa vật nhau!

Vậy ngày nay ta không nên chia ra đảng phái thêm nữa. Dù tân-học, hay cựu-học, ta cùng là dân nước, ta cùng nên ngẫm đến bước tương lai của quốc dân, nếu có điều gì ích cho tiến-đồ nước nhà, ta góp sức mà làm, nếu có điều gì hại đến tiến-đồ nước nhà, ta đồng lòng mà bỏ; ta không nên có cái khách khí đảng này phái nọ, ta chỉ biết ta cùng là dân nước thì ta phải người hòn đất, kẻ viên gạch, người cây gỗ, kẻ mũi dục, đắp lấy nền tiến-hóa, bắc cái thang hạnh-phúc cho quốc-dân.

Nói rút lại, ta nên tĩnh khí bình tâm, xem việc cho tinh tường, cầm lòng cho đứng mực, đừng câu chấp, đừng táo bạo, đừng có tranh hơi thì phải, đừng có gai việc chèn người, cái gì phải ta làm, người cũ hay người mới cũng cùng là con tiên cháu rồng, cũng cùng sống ăn thóc Việt-Nam, chết chôn đất Việt Nam, thì cái nghĩa-vụ đối với nước thế nào cho trọn là hơn, cho toàn là giỏi.

Vậy thì ngày nay, ai đã là người trí-thức trong nước, đều nên cầm lòng như thế. Ta là tân học đấy, nhưng ta đối với cựu-học có ích cho phần đạo đức thì ta trọng. Ta là cựu-học đấy, nhưng ta đối với cái tân-học có ích cho đường thực tế thì ta mừng, đừng bi quan, đừng nỗi chí, đừng ngạo nghễ, đừng tự cao. mà nhất là đừng quên cái nghĩa-vụ điều hòa văn minh mới với văn-minh cũ.

Cái nghĩa-vụ điều-hòa đó, trong có một phần trọng - đại nhất là dịch sách cùng làm sách bằng quốc-văn. Vì rằng sự khai-hóa trong một dân-tộc một quốc-gia, phần văn tự ngôn-ngữ bao giờ cũng là thiết-yếu. Nước càng văn minh thì sách lại càng lắm, cũng như vườn có tốt thì hoa mới sai, đèn có cao thì sáng mới tỏ. Sách vở tức là cái hoa nghĩa là biểu hiệu cho tinh - thần một nước; sách vở tức là ngọn lửa, nghĩa là chiếu dọi cho cái trí-thức một dân.

Vậy nay ta muốn cho đường tiến hóa của quốc-dân được dễ dàng, không gì bằng dịch sách hay làm sách có ích. Chữ Hán chữ Pháp tuy có khác, song đủ người mới hay người cũ cũng bắt phương đem cái sở học của mình mà phổ diễn ra quốc-ngữ, để công hiến cho quốc dân.

Trong những sách dịch sách làm đó thì nên trọng nhất là sách khoa học cùng luân-lý, vì như thơ-từ tiểu - thuyết cũng là mỹ-thuật nên có, song hiện nay chưa cần bằng những sách kia có ích thiết thực hơn. Trong những sách đó lại phải phân ra, là nhà cựu-học thì nên chuyên tâm về mặt cổ điển, mà nhà tân-học thì nên chuyên trọng về đảng khoa-học, như thế thì mới đủ người nào việc ấy mà cùng gắng sức gây ích lợi cho quốc-dân. Ấy mới là một phần từ trong sự điều hòa đó mà thôi, chớ nghĩ kỹ ra thì còn nhiều nữa.

Công việc điều-hòa mới cũ đó, các nhà Tân-học thì chắc hẳn nhiều người vui lòng mà làm rồi. Song duy còn bên cựu-học thì phần nhiều còn khí khó-khăn một chút.

Vì rằng từ lúc khoa-cử bỏ, thì các nhà cựu-học có cái bi-quan cho học chiều hôm, sách vở chỉ nên bỏ lại gác cao, học nghiệp chẳng qua là một vật bất thích dụng. Vậy xin tỉnh cáo cùng các nhà cựu học rằng: Cái học cũ tuy nay không thích dụng nữa, song cái nghĩa-vụ ta ở lúc nầy, là phải đem cái quốc-túy của ta mà làm bảo-giao lại cho bọn hậu-tiến, sao cho sau này con cháu ta không học, chữ nho nữa, mà vẫn biết được cái đạo đức luân-lý của ta đã mấy nghìn năm nay, miễn là có ích cho đường tiến-hóa cho ta, sau này kẻ sau được trông thấy cái gương tốt đời xưa, mà nhớ đến công ta, thì ta mới khỏi là đứa con cháu bất-tiêu của tổ tiên, mới là kẻ có công cho văn-hóa cũ. Kia người các nước Âu-Tây, xem đến văn-hóa Á-đông, còn lấy làm một nền văn minh đáng trọng đem mà dịch ra chữ bản-quốc, để cho người bản quốc để về sự khảo xét, mà ích cho nền văn minh. Huống chi nước ta đầm đìa ở trong cái nền văn-hóa ấy mà ra, lẽ nào ta lại nên bỏ phí. Ta dịch sách Tàu cũng là một lối văn tương tự, thì dịch cũng đỡ tốn công, mà quốc-văn sau này còn cần mượn chữ Hán thêm vào thì ta lại cần dịch làm.

Ấy những sự điều-hòa đó, là một cách cứu-cơ rất tiện ở trong khi giáp hạt. Quốc-dân ta không nên lấy câu ta nói làm cơn gió ngoài tai.

B. M.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 21 Décembre 1922

Tại thứ-dân nghị-viện

Sáng hôm thứ tư, Thứ dân nghị-viện đã ưng chuẩn bản dự thảo luật pháp gia hạn cái chánh-sách dùng luật-pháp riêng cho người bản xứ ở Algérie một hạn hai mươi năm nữa. Cái khoản phụ thêm của M. Monet, và M. Diagne, xin cho xứ Algérie được cử ba viên thứ dân nghị-viện, và một viên nguyên-lão nghị-viện tại hai thượng-hạ nghị viện Đại-pháp, nghị viện đã giao cho tiểu-ban coi về cái vấn-đề toàn dân bảo cử xem xét.

Buổi chiều Thứ dân nghị viện bàn về sổ chi-tiêu của các thuộc-địa.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-Âu

Lord Curzon có bàn với M Barrère rằng tới hòa-nghị sẽ soạn bằng một thứ chữ Pháp mà thôi.

Sáng ngày hôm thứ tư, phái bộ nước Thổ không chịu ưng-thuận bản dự-thảo Đồng-minh về các tiểu - dân

Chiều hôm thứ tư, Ismet pacha bảy tỏ mọi lẽ về cái ý kiến của nước Thổ nhĩ-kỳ lại tiểu-ban coi về các eo-bể Đông-âu.

Báo *Le Temps* nói việc hội-nghị về việc kinh-tế và lý-tài tiến bộ lắm. Các nước Đồng minh và nước Thổ-nhĩ-kỳ hai bên đã hợp ý với nhau.

Việc nhà Đông-pháp ngân-hàng

Tiểu-ban coi về việc tài chánh của Thứ-dân nghị viện đã nghe M. Valude bày tỏ mọi lẽ về việc gia hạn cái độc quyền cho nhà Đông-pháp ngân-hàng. Ngày thứ sáu này Tiểu-ban còn hội nghị một kỳ nữa, rồi mới quyết nghị nhất định về cái vấn đề ấy.

Việc nhà thực-nghiệp ngân-hàng

Có tin rằng nước Trung-hoa rất hoan nghênh bản dự thảo luật pháp về việc cứu với nhà Thực-nghiệp-ngân-hàng. Tiểu-ban của Nguyên lão nghị-viện đã nhận được bản dự thảo ấy rồi. Khi nào M. Jeanneney đệ trình bản tờ trình xong, thì tiểu ban sẽ bàn bạc về việc ấy.

Việc nước Hoa-kỳ

Một nhà Ngân-hàng ở Hoa-kỳ có cất lời tòn Thượng-thẩm rằng nhà Ngân-hàng ấy không phải chịu trách cứ về số tiền kỳ lạ, chi điểm của mình ở Pétrograd, mà về sau bị chánh-phủ Xô-viết tịch biên mất. Quan lớn là M. Ford, cho rằng phải. Vậy cái số tiền kỳ ở cấp nhánh-phủ Xô-viết phải chịu trách cứ. Số tiền kỳ lại các chi điểm mà bị tịch biên lấy tính ra tới 100 triệu Hoa-viên

Theo như tin tức ở Washington gởi đến thì chánh - phủ Hoa - kỳ không có can - dự vào việc mở thầu cho nước Đức. M. Morgan đã đáp lại viên đại sứ nước Đức rằng nay không có thể cho nước Đức vay được, vì nhân dân nước Hoa-kỳ không có mua trái phiếu của nước Đức mà không có lẽ chánh-phủ khuyên-nhân dân mua được.

Báo *Daily Chronicle* có nói: Nước Đức muốn cho nước Hoa-kỳ bỏ tiền cho nước Đức vay, thì nước Đức phải chịu các điều khoản kiểm duyệt như nước Áo mới được.

Năm nước về Mỹ-trung-ương hội-nghị ngày 4 Décembre ở Washington đã định để cái vấn-đề nầm nước ấy liên hiệp với nhau đến kỳ hội-nghị trong năm 1926 này thì sẽ quyết nghị.

Cái chương-trình của quan A. Sarraut

Quan thượng-thư Albert Sarraut đã in lại bản dự án về sự khai-phát tài nguyên tại các thuộc-địa. Bản dự án ấy in thành một quyển sách to có 11 cái bản đồ bỏ vế mục sự thực về mới. Quyển sách ấy sau này sẽ góp một phần trong nền văn - chương thuộc-địa. Quan Millerand sẽ đem quyển sách ấy đệ trình với Hàn-lâm-viện về luân-lý và chính-trị.

Thời-giá quốc-trái. — 3%. 59. 25. — 4%. 1918 : 68. — 5%. 1915 1916 76, 35 — 5%. 1920 88. 05 — 6%. 1920 89. 95.

Tin Trung-hoa

Ngày 14 15 Décembre

Việc Bắc-kinh

Lê-nguyên-Hồng tiếp điện Tào-Côn nói việc Nội-các xin độc đoán. Lê liền hạ lệnh nhiệm-mệnh Uông-đại-Nhiếp quyền tổng-lý Nội-các; Trương-thiện-Hưng và Cao-lăng-Uất cũng lưu nhiệm.

Nghị-hội chất-vấn Uông-đại-Nhiếp trước tiên La-văn-Cán trưởng bộ tài-chính, là một người có can-thiệp với cái án La, không đáng ổng-lý Nội-các

Tào-Côn đối việc Nội-các, không ưng để Uông-đại-Nhiếp tổng-lý; Lê-nguyên-Hồng lấy nhiệm-mệnh Uông làm hãi; Uông cũng không tự an, đã trình xin từ chức, tòa Nội-các mới chưa chắc thành lập.

Tin Lý-hậu-Cơ

Lý hậu-Cơ ở Sán-đầu, mưu với Trần-quỳnh-Minh giáp cho ba ngàn cây súng và năm mươi vạn viên đạn để về đánh lấy lại Phúc-kiến. Hiện Trần đã sức cho Bình-công-Sưởng lấy một ngàn cây súng, phái binh-hạm chở tới cho Lý rồi.

Tin Lâm-Hổ

Lâm-Hổ đến Quảng-châu cùng Trần-quỳnh-Minh thương-nghị quân-sự. trong hai ngày. Trần đã sức cho Tổ-đích-Hiền đem quân đi đóng ở Thiên-an, mang theo bốn mươi khẩu cơ-quan sang, mười hai khẩu sáng khai-hoa, theo Lâm phái-hải; còn về mấy đạo quân của Lâm-Liệt, Hoàng-nghiệp-Long. Tô-thế-An hiện đóng ở Ngũ-châu, cũng sắp phải theo mệnh lệnh Lâm hết để Lâm về Quảng-lấy.

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin cảo ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ký, để cho người làm sổ tiện kiểm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vẩn vẩn, hoặc thêu quê, không nói đến được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Cuộc hòa-bình trong thế-giới

có quan-hệ với nông-nghiệp thế nào?

Thỏ-nghi khác, khi hậu khác thì tất mỗi chỗ có ưa một thứ sản-vật riêng, có thứ giống ở đất này tốt mà giống ở đất kia thì xấu. điều đó xưa nay ai cũng đã từng biết rõ như thế. Từ khi khoa-học xương-minh, lại có thể lấy học lý chứng minh điều đó lắm. Cứ các nhà nông-học nói khi hậu thổ-nghi đối với các sản-vật không những có quan-hệ đến cái lượng thu-hoạch nhiều ít mà quan-hệ đến cả phẩm-chất và chủng-loại; cái phẩm quan-hệ lại rất là phức-tạp như nói một cái khí ấm thì có khí ấm bình-quân, khí ấm tối-cao độ và khí ấm tối-đê độ khác nhau; nói một cái nước mưa thì cái trạng-thái mưa xuống và cái thời-kỳ mưa xuống khác nhau; nói một cái gió thì chiều gió, sức gió, mùa gió, và tính chất gió khác nhau, cũng làm cho sản-vật có thay đổi; nói đến thổ-nghi thì cái hình đất tổ-chức, cái chất đất cấu-tạo, cái lượng chứa nước, cái sức giữ nước và cái trạng-thái vi-sinh-vật trong đất khác nhau cũng làm cho sản-vật có thay đổi, vậy thì trong một chỗ đất, khi hậu thổ-nghi thích hợp về thứ sản-vật này tất không thích-hợp về thứ sản-vật khác; cái sức chi-phối của thiên-nhiên trọng-hoàng mạnh như thế, dẫu nông-học tinh đến thế nào cũng khó làm được cách gì phản-kháng lại. Trong một chỗ đất chỉ thích hợp được phần ít sản-vật, mà sự nhu-yếu của loài người quyết không phải phần ít sản-vật mà mãn túc được thế tất phải làm cho có đủ ăn đủ dùng. Đương cái thời-đại tôn cùng bề quan, sự-nghiệp giao-thông chưa phát-đạt, sự mậu dịch chưa thịnh-hành, những đồ ăn đồ dùng không có ở ngoài tiếp-tế vào, thì cái in-liệu sinh hoạt trong một địa-phương nhu yếu những cái gì vô luận là thứ sản-vật có thích-hợp với khí hậu thổ-nghi ở xứ mình hay không, cũng phải cố giồng lấy cho đủ ăn đủ dùng; dẫu biết thứ này giồng thì tốt, được lợi nhiều mà vì không bán đi đâu được nên cũng không giồng nhiều làm chi cho vô-ích; dẫu biết thứ kia giồng thì xấu, không có lợi, mà vì cần dùng đến, có khi lại phải giồng nhiều hơn, nhân thế mà địa-lợi giảm mất cái sức sinh sản, các nhà làm ruộng chịu cái lao-khổ rất lớn mà được cái thu-hoạch rất ít, nông-nghiệp không khỏi suy-đồi. Từ khi các nước giao-thông buôn bán, đường thủy đường bộ chuyển vận chóng mà tiện, các thứ sản vật, mới nào-không, có thể vận ở nơi có, nơi nào nhiều, có thể vận cho nơi ít, có sản-vật thứ gì nhiều không sợ không bán được, mà thiếu thứ gì cũng mua được ở chỗ khác; xứ nào xứ nấy cứ tùy theo cái khí-hậu, cái thổ-nghi của từ mình thích-hợp với thứ sản-vật gì thì giồng cho thực nhiều, mà giồng những thứ đó lại được tốt hội hơn thứ khác, vì thế cái sức đất sinh cải lợi dụng được đến cực độ, các nhà làm ruộng lấy cái lao phí rất ít, hưởng cái thu hoạch rất to, mà nông nghiệp được nhiều bề thịnh lợi.

Nhưng nếu cuộc hòa-bình trong thế giới không giữ được lâu dài thì thiên-linh có chiến hỏa đùng đùng nổi lên, như trận đại-chiến trong mấy năm trời vừa rồi, thương nghiệp trong thế-giới phải đình trệ hết cả, hóa-vật các xứ không được lưu-thông, thì nước nào nước nấy, phàm những đồ sinh-hoạt như yếu và nguyên-liệu dùng về công-nghệ trong nước mình đều phải tự lợi cho có đủ dùng, những thứ thích hợp với khí hậu thổ-nghi mình lại không dám giồng hiều, mà những thứ không thích hợp cũng phải giồng cho có; cách làm ăn lại trở lại như hồi thượng-cổ, mà nông-nghiệp lẫn-thất cực nhiều, cho nên trong thế-giới mà giữ vững được hòa bình, sự giao thông được thuận-tiện như thường, thì nơi nào giồng thứ sản-vật gì có lợi cứ việc giồng thứ ấy cho nhiều để đổi lấy thứ sản-vật giồng ở nơi khác có lợi mà mình không có, nông-nghiệp được tự-do phát triển, không bị cái nỗi thiệt hại như trong kỳ tranh-chiến đã kể trên kia.

Coi trong kỳ tranh-chiến vừa rồi, vì lo lương ăn không tiếp-tế được, những nhà nông nuôi bò sữa ở nước Anh phải đổi giồng lúa mì nhiều thành ra các nhà nông nước Anh phải chịu một bữi thiệt hại, từ khi chiến-cục cáo chung, nghề nuôi bò sữa ở nước Anh mới lại dần dần khôi phục. Ấy cuộc hòa-bình trong thế-giới có quan hệ đến nông nghiệp như thế.

Gặp được lúc thế-giới hòa-bình như lúc nầy chính là lúc nông-nghiệp đề bề phát đạt! Các nhà nông ta cũng nên lựa thứ sản-vật gì thích hợp với khí-hậu thổ nghi ta giồng được có lợi mà giồng cho thật nhiều, không-nên bỏ thứ nào giồng thứ ấy mà làm cho nghề mình phải chịu thiệt hại vậy.

X.

Lễ-nghi phong-tục

Hành-lộ

Sự lễ-nghi phép tắc là sự làm cho người được vẻ-vang, cùng được hòa bình trong xã hội. Nước nào cũng có lễ-nghi phép tắc theo nước nấy; nhưng người Nam ta — phần nhiều — muốn bắt chước theo nước văn-minh, nhất là nơi theo lễ-nghi Langsa là một lễ-nghi rất đứng-đắn, thế mà bắt chước không đặng trọn nghi, nên xem ra rất dị. Vậy tôi xin nói về sự đi đứng mà tôi đã thấy thường ngày, hầu cho người chẳng vạn lễ-nghi ấn nấn sửa lại.

Đi đứng, dẫu cho đi chơi, cũng đi có việc, cũng phải giữ gìn nết na cho đã phép

Như buổi chiều, trời êm gió mát, lác rác hàng rong, ở nơi thành-thị, thường người hay dạo bước theo đàng, hoặc xem coi sự đổi dời trong thành-phố, cùng thừa lúc nhàn-du mà xem nhân-vật. Đi dạo chơi, muốn ăn mặc đồ Tây, hay đồ mát, tây người ưa thích; miễn là áo quần cho ngăn sẽ, giầy nón cho gọn gàng là đủ.

Về sự mang kính lác trời mới

Thường thấy nhiều vị an nhàn nọc, đầu không đội nón, tóc xước ngược, tay cầm canne, miệng ngậm xì gà, coi về thanh nhàn ban chiều hòng mát. Ăn mặc phải điệu, nhưng sao lại tra cặp kính trên sống mũi coi ra rất sát! Phải như người quáng nhãn, cận thị, cùng bịnh mắt, đau người, mang kính lác trời mát chẳng nói chi, nầy là người con mắt tinh-thần, thấy xa ngàn thước, mà bị tra khăn kẹp, kính gọng đồi-mồi, đặng mà chưng diện mới là lạ! Mấy đứng mang kính coi điện như thế, là ý thấy nhiều người, hoặc Langsa sẽ, hoặc Ác-năm, mang kính coi chi nghỉ, mang kính trắc trở bợm bội cho mình, khi đi, khi ngồi, lại còn làm bài cho mắt đang thỉnh-thỉnh, trở ra quáng.

Về sự cầm canne đi dạo

Đi chơi chiều, phần nhiều người hay cầm cây canne nhỏ nhỏ; Tây là ăn mặc trang-hoàng nên phải cầm canne có nhỏ nhỏ xinh xinh mới rất chơi lỡ tới, lỡ về, đọc đường có cây canne trên tay cũng đỡ buồn tôi. Nhưng có kẻ, biết mua canne cho tôi, biết lựa cán cho xinh, mà lại không lựa cây nào cho thẳng, chẳng biết cách dùng canne cho ra dáng điệu. Có kẻ lại cầm canne mà quơ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

vang lại chẳng ngờ tay ; hoặc khi đến tiệm tảo cũng thọc chỉ món này vật nọ, hoặc đánh cây sao cũng đánh, gặp chỗ cũng lấy, có khi gặp người bạn quen, lấy canne gỗ nón. lấy canne thọc người. Thôi ấy có lịch sự gì chẳng ? Thôi ấy có ngày phải mang họa à ? Tôi xin thuật lại cái học cầm canne hay mâu, hay vung cho chư-tôn rõ : « Một buổi chiều kia, nơi lộ Can-ton (Cho-lớn) có một cậu công tử ăn mặc hảnh bao, tay cầm cây canne bằng mây láng chuốt. Nhưng chẳng phải cầm theo như người bỉ tỉ đệ, cậu ta cầm gần canne một tay, còn một tay lại nắm ngọn cây canne mà nắn cong lại, rồi bật ra. Và đi và làm như thế. Đến ngang một tiệm tạp-hóa kia, cậu ta nắn canne làm sao cho đến đối bung ra, tráng nhâm mặt kính tiệm bể nát. Chẳng nói cũng biết, cậu ta ăn nằn đã muộn, phải móc tài bất thường cho người thay kính khác ! » Ấy là thuật sơ một điều hại đó thôi, chớ kể ra chuyện tôi đã thấy ở trước mắt, biết bao cho hết.

Về sự mang giầy, mang guốc

Có kẻ mang giầy, hay mang guốc thường tra xuỗi, ưa đá. Hoặc đi gặp cục đá giữa đàng liền đá tới, hoặc đống đất lỗi cao liền co giò xuỗi hất ; cùng thấy vật chi cản ngang bèn lộ, không chịu đi vòng, lại nhảy qua trèo lại. Mang guốc, mang giầy, mà xuỗi, mà đá fy là một điều coi trái mắt. Chẳng phải trong bình, không phải nơi thể-thao, mà làm thế fy. Bỏ xem qua trái mắt, lại còn có khi sanh điều hại lẻ khác. Như trời khô ráo, đi hay xuỗi cát mắt đá, bụi bay hất lên, bay vào mắt người, hoặc dính áo quần người hành-khách chi cho khỏi sanh rầy rà nơi giữa lộ. Lúc đường mới át, đi hay đá, hay xuỗi, bùn văn lên, trúng người đi đàng thì sự rầy rà chẳng nhỏ ? Dầu cho mình là bậc nào, mình làm ông chi, cũng không được vi phép nữa thế mà !

Về sự nói năng giữa lộ

Có người ăn đạo đã điều, biết cách điệu theo kim thời, biểu cách sắm sỹ-phục kiểu mới, mà không để dặt lời ăn tiếng nói. Như đi đọc đàng hay ca hát — như là ca bành-văn — hay là giọng lớn tiếng to, lại có kẻ tệ nữa, là thốt ra những tiếng không thanh, những tôi quá tục !

Có phải trưởng là mục hạ vô nhân, ỷ mình có thể-lực chăng ? Người mà vậy, trông cho cái chi ngộ, hà miệng cười ran ; thấy điều gì trái mắt, vỗ tay nhạo báng. Hỏi cho ai lỗ bước chẹm nhằm, sở tay đụng đến, thời đã lớn hoạng miệng đua, không kịp người xin lỗi. Có kẻ cũng ăn mặc trang-hoàng, gặp bạn đi xa xa muốn hỏi chuyện, mà có thể đi lại gần — nhưng chẳng sợ miệng thế đứng xa kêu hô vang rầm, réo la inh ỏi ; cùng ra đầu vào bộ, mùa tay dậm chân, thật trông vào trái mắt ! Ôi còn gì hơn là, có nhiều cậu đi đàng gặp gái đi ngang, mở miệng trêu ong thôi lời chọc ghẹo !

Về sự ỷ-phục theo đàng

Người không biết phép lịch-sự, dẫu cho đi đến đâu, dẫn cho ở nơi nào bộ cũng to ra những điều vô lễ. Mấy kẻ vô học chẳng nói chi, cái này là người biết đọc sách, biết xem thơ, lại cách ăn mặc không gin cho vẹn. Như mặc đồ Tây fermé thì thả nút, lật bâu, mặc đồ u-ne thì lại thả cái vạt cravate ra hai bên vai, cho gió thổi phất phơ. xem đường bộ rất nông lẻo ! (Hay là tâu trâu-lỗ chi đó).

Nón thời đội casque đọc chơi buổi chiều mát — Phải chi, hoặc ăn mặc đồ vải bô theo phường lữ học chẳng nói chi, cũng rải đi đâu xa, từ sớm đến chiều đem nón casque lỗ rồi, không thể về nhà thay nón nỉ — Này là người đi đạo ban chiều, ăn mặc trang-hoàng, diện coi đáng điệu mà đội nón trắng mới sái cho ! Có kẻ cũng ăn mặc theo thời, đội nón nỉ lại bẻ lên, lật xuống, cũng đội méo mép bên, làm như kẻ hoang-đàng, như người « Anh chị ». Thà mà đừng ăn mặc theo người phương Tây, thà đừng bắt chước theo người văn-minh, dẫu đội nón thế nào tây ỷ, chớ ăn mặc theo người thời phải giữ gìn theo phong-tục lễ nghi theo người mới phải ? Chi ư muốn văn-minh theo người mà chẳng giữ theo, chẳng bắt chước cho đủ điều, e cho khách ngoại-bang để lời rằng : « gà đeo lông phụng ! »

Lại còn một nỗi sái to là ban ngày trời nắng chang chang — như hôm lễ rồi đây — mà thấy chiếu người mặc cái áo nỉ đen dày đọc trong mình rảo khắp nẻo này càng đáng nọ ! Chẳng phải đi đưa đám xác, chẳng không phải dự yến tiệc nào, chỉ có đi xem lễ là nơi đông người nực nội đó vậy. Ấy, người có tiền dư muốn ăn mặc đồ gọi già, nhưng dầu cho gọi già thế nào mà dùng sái cách, thời cũng chẳng bằng đồ thường giá biết dùng theo phép.

Tóm lại : nơi đường lẻ nơi nhiều người qua lại, là nơi người hay để ý dòm hành, vậy mình phải giữ lễ nghi phép-tắc cho thường lại ; lại như mình muốn nơi theo ánh sáng văn-minh thời mình phải nơi cho đủ phép, chớ đừng thấy người ăn mặc coi xinh, — mà quên phận mình là khác, hay quên mình không thể nơi theo, — đem tiền mua sắm, rồi ra mình không được, vậy, mà còn bị lời dị-nghị. Có tích xưa rằng Tây-Thi nhăn mày, Đông Thị bắt chước đó vậy.

Ít lời khuyên nhủ cùng ai

Trước khi đi ra nhà, hãy xem trước nhâm sau, quần áo, nón giầy, của mình coi có lấm, có hư chỗ nào chăng, rồi sẽ đi ; chớ đừng như kẻ sơ ý, ra đàng mặt vẫy nhọ, áo lấm bùn, quần rách đáy, mà không hay không thấy ; chừng có người chỉ cho, thời mặt mày phải sượng. Cách đi đàng chẳng nên đi mau quá, mà phải đụng chạm nhằm người, vấp đá trợt lẫy, chẳng nên đi chậm quá, ra lề người nhược yếu.

Đi đến tay một luôn, ỷ là theo phép, lại liệu cho mình không xảy ra việc gì bất cập rồi ro nơi lộ.

Giữ nết na tề chỉnh, lễ phép đủ điều, nói năng thanh nhã, mới phải là người biết cách lịch sự vậy.

Lời phải ắt trái tai, xin ai miễn cho !

(L. T. T. V.) Bi-tu-Ân.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quán báo, chứa tại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quán báo.

Kể ai không gửi tiền theo thì sở đi nguyên như số báo phải trả bằng hai.

VIỆC HANOI

Tàu chạy Hương-cảng. — Tàu *Hanoi* mang thư sang Hương cảng, đến ngày 24 Décembre hồ 8 giờ sáng sẽ chạy, qua Hoi-hao và Kouang-tcheou-wan.

Các thư từ Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút tối 23 Décembre.

Lời quan Giám-quốc Đại-pháp nói về ngày việc Nhân ngày nghỉ-viện giải tán đó trước, Hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ có nhờ quan Thượng-thư thuộc-địa điện sang kính chúc quan Giám-quốc Đại-pháp thì ngài có chuyển lời cảm ơn nghị-viện như sau này :

Thư quan Toàn-quyền gửi cho quan Thống-sứ Bắc-kỳ :

Ngày 27 Octobre vừa rồi, quan Thượng-thư thuộc-địa có điện cho tôi rằng quan Giám-quốc rất lấy làm cảm-động về bức điện-tín của Hội-đồng tư-vấn Bắc Kỳ gửi lên ngài hứa giải tán hội-đồng vừa rồi, vậy quan Thượng-thư có ủy tôi chuyển đạt cùng Hội-đồng lẫm lòng cảm ơn của quan Quốc trưởng.

Hội đồng chính-phủ. — Chiều hôm qua hồi 3 giờ, Hội đồng chính-phủ đã họp đại hội-đồng là kỳ thứ ba. Hội-đồng biện bạch xong rồi y các khoản dự toán của xứ Nam-kỳ và Bắc-kỳ. Hội-đồng có xét cái số thăng bình của đội Thương thuyền Đông-pháp và một tờ trình của quan chánh sở ấy về việc quản trị đội thương thuyền là thế nào. Chiều nay hồi 3 giờ Hội đồng lại họp.

Đấu-xảo Canh-nông. — Như lời báo-báo đã nói trong số hôm qua, cuộc đấu-xảo Canh-nông đã khánh thành chiều hôm qua, có các quan trong Hội-đồng kiểm-duyệt. Ngựa đấu có đến hơn 150 con. Còn gà, vịt, và các thứ nữa cố nhiều lắm.

Cuộc đấu-xảo này chỉ có 3 ngày thôi. Vậy ai muốn xem thì mau lên.

BÁN : *Đất 4250 thước vuông ở phố Duvillier có ngõ ra phố Sinh-Từ.* — *Đất số 83 phố hàng Bông.* — *Nhà số 22 phố hàng Bông.* — *Muốn rõ đó hỏi nhà — Mượn say gạo.* — *Cần tậu thì Hỏi tên số 6 phố Ngô Gạch.*

Hội-đồng Canh-nông. — Hội-đồng Canh-nông họp chiều hôm qua. Trong những vấn-đề xét có những việc này :

Sửa đổi lại các phòng Canh-nông.

Hội chợ Hanoi và đấu-xảo Canh-nông năm 1922.

Sở Thú-y và bệnh dịch trâu bò. Việc xe hỏa.

Một ngày hội của Cao-đẳng học-đường. — Đến ngày chủ nhật 24 Décembre 1922 hồi 8 giờ rưỡi tối, Hội-đồng quản-trị hội Ái-hữu các tân-cựu học-sinh trường Cao-đẳng sẽ mở một tiệc rượu để kỷ-niệm ngày tuyên-bố bộ Cao-đẳng học-chính tổng-quí ngày lại trường học ở phố Paul Bert. Ngày hội ấy có quan Học-chính tổng-trưởng Đông-pháp chủ-tọa.

Cuộc đấu-xảo Vân-nam. — Trong số báo ngày 13 Décembre 1922 về mục đấu-xảo Vân-nam có đăng lầm rằng M. Phạm-v-Quyền có đỗ thêm đồ khám, đồ máy, v. v, Vậy nay cải-chính là M. Phạm-v-Quyết cho đúng.

Sán-Nhiên-đài. — Tối hôm qua, Rạp Sán-nhiên-đài diễn tích « Cân tạo-hóa » của ông Nguyễn-ngọc-Chân soạn. Chưa đến 8 giờ mà các khoản đã kéo đến xem rất đông, có phần lại đông hơn hôm diễn tích « Nàng dân hiền ». Các vai trò luyện tập rất khéo, tả được nhiều điệu bộ rất thần tình, câu hát câu nói đặt rất giản dị, si nghe cũng hiểu cả. Đáng khen nhất là vai *Đào Tứu* than vãn nhiều chỗ rất hay, có lắm chỗ phải khóc thật, khiến cho các người xem lấy làm cảm động lắm, nhất là chỗ ôm con ngồi nhớ chồng than khóc, hát một câu hát 3 giọng rất hay. *Kép Chuẩn* tả được nhiều điệu bộ cũng đáng khen. Xem như buổi hát tối hôm qua thì nhiều người lấy làm bằng lòng lắm. Mong rằng ông Nguyễn-ngọc-Chân nên bớt thời giờ để thỉnh thoảng biếu các bà con trong tỉnh-thành tả những cuộc vui đích đáng như thế.

Hội Tin-lành. — Hồi 7 giờ tối ngày thứ bảy 23 Décembre này, tại Nhà-thờ Ngõ trạm Hội Tin-lành các người bổn đạo có họp lại để cử hành cuộc kỷ-niệm đức Chúa Jésus-Christ giáng-sinh. sẽ có các học-trò trường Chủ nhật diễn mấy bài để hoan-nghênh người bổn-đạo.

Tờ-Ghinh lại-cáo

Tháng thưởng trong ngạch Y-chính. — Những ông có tên sau này được kỳ vào sổ tháng thưởng trong năm 1923.

Tháng thấy thuốc thì sai bạng nhất : M. Lê-văn-An

Tháng thấy thuốc thì sai bạng nhì : MM. Hoàng-gia-Hội, Ng-v-Khải.

Tháng thấy thuốc thì sai bạng ba : MM. Khương-hữu-Long, Bùi-huy-Định, Bùi quang Chiểu, Lê-văn-Kỳ.

Tháng thấy thuốc thì sai bạng tư : MM. Trần-văn-Hượt, Trương-hán-Thu Trương thoái-Đẩu, Trần-quang Qua, Trương-Xướng. Sing-Khaun, Ng-v Đinh, Trần-Vi, Chanto, Lê-văn-Phụng.

Tháng báo-chế thì sai bạng ba : MM. Ng-v-Trí, Vũ-công-Minh.

Tháng thấy thuốc thú y bạng tư : M. Trần thọ-Huy.

Tháng thấy thuốc thú y bạng năm : MM. Vũ-v-Vượng, Ng-hữu-Dy, Ng-hữu-Giảng.

Bản quán có lời mừng các ông.

Tháng bổ. — M. Vũ-hữu-Nghi, có bằng Sơ-học Pháp-Việt mông bổ trợ-giáo tập sự kể từ ngày 1er Janvier 1923 trở đi.

M. Phạm-văn-Hảo, có bằng Sơ-học Pháp-Việt, trợ giáo phụ-biện lại trường Sơ-đẳng An-trang, phủ Nghĩa-hưng (Nam-định), mông thăng trợ giáo tập sự kể từ ngày 1er Janvier 1923 trở đi.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Vu oan giá họa. — Tên Lê-Rung cùng với tên Đỗ-công-Thịnh đi ăn trộm, đến lúc quan sức lý-trưởng làng những tên fy bắt giải để xét, thì chúng thông đồng với nhau cùng xưng cho cả lý-trưởng. Sau quan xét ra là chúng thà mà xưng thế. Vì thế lý-trưởng kiện lại hai tên fy về tội vu khống. Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Rung 4 tháng tù và tên Tịnh một tháng tù và hết hai tên fy phải bồi 20 đồng cho bên nguyên đơn. Tòa Thượng-thẩm y án.

Làng ma. — Có mấy làn tên Ng văn-Bảo hỏi vay tiền viên lục-sự tòa án tỉnh Vĩnh-yên là người làng tên fy không được, vì lẽ đó vẫn có lòng hiềm. Mộ hôm tên fy nhân thấy viên lục sự về làng ra đình sở họp việc làng ngồi chiếu trên. Tên Bảo fy lễ viên lục-sự được hàm hàn-lâm nhưng chưa khao vọng gì, nên bề không chịu ngồi. Vì thế nai bèn to tiếng rồi tên fy lăng-mạ viên lục-sự trước mặt công-dân. Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Ng-v-Bảo 3 tháng tù và 10 đồng. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên fy xuống 2 tháng tù và y tiền phạt.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Vĩnh-yên phạt tên Dương-văn-Diêm, 6 tháng tù và tên Dương-văn-Hiên 3 tháng tù án treo về tội cố nhân rồi đánh một người bị thương. Tòa Thượng thẩm giảm tội tên Diêm xuống 3 tháng tù và y án phạt tên Hiên.

Tiêu tiền hội. — Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình thu cho Hà-Phòng, Hà-quang-Khanh, Ng-Nhiên bị thua về việc tiêu tiền hội Văn-Khôi, vì không đủ lẽ. Tòa Thượng thẩm y án thu.

Đánh nhau. — Tòa Nam án tỉnh Phú-thọ phạt Ng-khắc-Thi 15 ngày tù về việc đánh người bị thương. Tòa Thượng-thẩm thu, vì xét không đủ chứng cớ.

Nghỉ hộ sản. — Mme Trần-thị-Nhi, trợ-giáo thực-thụ bạng tám, tại trường Nữ-học phố Lang-thương nghỉ hộ sản hai tháng lĩnh cả lương.

Tòa án Đại-hình. — Sáng hôm nay, tòa án Đại-hình xử những việc sau này :

Đêm hôm 23 Décembre 1921 một bọn cướp chừng độ 15 đứa cầm gậy và dáo vào nhà Văn-thị-Thuận, ở ấp Đông-xá, làng Bác-vọng phủ Ba-phúc, tỉnh Phúc-yên phá cửa vào ăn cướp 200 đồng và những đồ đạc. Lúc chúng ra đốt chảy mất cái nhà đáng giá 200 đồng và đánh phải gia-chủ và người nhà bị thương

Quan sở tại xét bắt được ở chợ Phà-mã vợ tên Trần-v-Tân, cầm hai cái mảnh bịt cái kiếm là đồ mất cướp. Khi bắt thì tên Tân nhận ngay là có cầm cái cán cuốc đi ăn cướp fy được ít đồ đạc, song chối không đối nhà, sau xét bắt được những đứa đồng đảng là Phạm-v-Huyện, Ng-v-Bậu, Phạm-v-Hiền, Phạm-v-Toàn và hai đứa chưa đủ ăn cướp là Trần-v-Bắc và Lê-v-Nhạc. Khi quan ấn bản lĩnh hỏi thì những đứa đồng đảng đều thú nhận cả. Song trước mặt quan dự thẩm Hanoi thì chúng lại phản cung và khai rằng bị quan ấn tấn nên chúng phải nhận rằng chứ thật thì không ăn cướp. Tên Bắc chứa ở nhà một cái va lít, song chối không biết là của gian, và ở bụi trẻ gần nhà tên Nhạc, thì tìm thấy hai cái áo, nhưng tên fy khai là có lễ của tên Tân đem nêm fy.

Những đứa can phạm trước chưa can án lần nào.

Tòa-án ông cử này mà thôi, cái sự tận tâm.

— À ! Vậy thế phu-nhân không thương tôi ư ? Sự tận tâm chỉ là một cái mỹ-đức mà thôi, ái tình mới là tình chứ.

— Tôn-ông ơi, thiếp xin Tôn-ông nghe lời thiếp nói, thiếp đến đây không phải là vô cớ, xin Tôn-ông phải nên biết cho vậy.

— Muốn gì thì gì, hãy biết rằng phu-nhân ở đây, tôi được hầu chuyện phu-nhân, tôi được trông thấy phu-nhân....

— Phải, Tôn-ông nói chi phải, nhất là không ai trông thấy thiếp ở đây, thiếp có thể thưa chuyện với Tôn-ông được.

Phúc-kê qui xuống mà rằng :

— Xin phu-nhân cứ dạy cho, xin phu-nhân cứ dạy cho, tôi xin nghe đây.

Hầu-tước phu-nhân trông thấy Phúc-kê ở dưới gối mình, thì trong cái cặp mắt cần chị chàng vừa có vẻ hiệu tình vừa có vẻ buồn bã, rồi lắm bẩm rằng :

— Ô ! Thiếp nước gì được làm cái người có quyền phát nào cũng được trông thấy lang-quân, gió nào cũng được nói chuyện với lang-quân, thiếp nước gì được làm cái người nâng khăn sửa túi cho lang-quân, không phải cần đến cái lò-xo huyền bí kia mới gọi được người yêu của mình, mới làm được cho người yêu của mình hiện ra như ông thần gió, như nhan được một giờ, rồi lại thấy biến đi đâng nào mất, ở ! cái người đàn bà đó mới là người sung sướng làm sao !

Phúc-kê mỉm mỉm cười mà rằng :

— Phu-nhân hỏi, tình cờ mà phu-nhân nói đến bà nó nhà tôi ?

— Phải. Thật vậy, thì thiếp nói bà fy đấy.

— Vậy thì, xin phu-nhân chớ nên ghen tị với bà nó chi. Nói các bà đi lại với tôi, thì bà đâm Phúc-kê là người trông thấy tôi ít nhất, nói với tôi ít nhất, và có cái sự bí mật với tôi ít nhất.

— Tuy vậy, nhưng bà fy có phải đâu thấm vọng thế đâu, khi nào ông lại cầm bà fy không được tuyệt tiết cái sự bí mật nay rư, nàng không thì sẽ ăn tình đoạn tuyệt, như là cái cảm nặng ngoại đến đây trước tôi và những người đến đây sau tôi.

(Còn nữa).

Thi thông-ngôn Lào. — Kỳ thi thư-ký ngạch Ai-lao thi định đến ngày 9 Janvier 1923 thi tại Vientiane và Luang-Prabang. Số fy vào trong ngạch fy định là 6 người. Chỉ những người nào hợp với thể-lệ đã định ở điều thứ 10 và 12 nghị định ngày 10 Septembre 1919 thì mới được ứng thi. Những người Cao-miên ứng thi thì được thi tiếng Cao-miên. Những người đi thi phải chịu lấy tiền lộ phí.

Một rắc thâu lớn. — Ngày hôm qua, hồi 9 giờ sáng tại sở Bưu-điện Hanoi và Saigon đã đấu giá đề xử việc làm sổ sách và giấy cho các nhà Bưu-điện trong năm 1923

Việc làm đáng 200 000 frs.

Các nhà đến thầu bỏ như sau này :

Saigon, Imprimerie Librairie commerciale bỏ 165 869fr90

Hanoi, M. Lê-v-Phác bỏ 259.786. 00

I D E O. bỏ 145.244. 90

Vậy I D. E O. được thầu.

Xử tử ba mạng ở Hongay. — Sáng sớm hôm nay tại Hongay đã xử tử ba mạng là tên Ng-v-Hịch tức Bảy, Trần-v-Trự tức Huân, Ng-v-Chấp ba đứa cùng 24 tuổi, phạm tội ăn cướp giết người. Việc này khi mới xảy ra thì bản báo đã đăng hay rồi. Vậy nay lớm lược lại như sau này :

Nguyên đêm 29 Octobre 1921, ba tên fy vào cướp nhà M. Blondel làm ở mỏ than Hongay, trong khi ông fy đi xem hát vắng. Một người đàn-bà già là Phạm-thị-Ni 54 tuổi là mẹ một người bồi trong nhà ra ngăn giữ thì hai đứa nắm lấy bà lão, còn một đứa lấy dao đâm đến 30 nhát.

Khi phạm tội ác fy xong rồi thì chúng lấy mất 2000 đồng và các đồ tư-trang của M. Blondel.

Ấy vì tội fy mà phiên án Đại-hình ngày 17 Mars năm nay chúng đã bị kết án xử tử. Ba tên fy đều chống án sang Pháp thì nay đơn xin phá án của chúng nó đã bị vứt đi. Vậy nay tòa án đã cho thi-hành cái án xử tử fy ngay tại Hongay.

Việc ăn cắp hai nghìn đồng. — Trong một số báo trước, bản báo có đăng rằng một viên đội phảo-thủ là M. Passini trong khi xem đá bóng ở đường cột có bị kẻ trộm fy mất cái ví-da đựng hơn 2000 đồng bạc Đông kể cấp fy đã bắt được mấy hôm nay rồi. Nay lại bắt được đưa trả tiền ăn cắp fy là tên Ng-v-Hanh ở Yên-bay.

Xe hơi tưới đường. — Xe hơi tưới đường ở bên Tây đã gửi sang đến Hanoi rồi, đến ngày mai hồi 3 giờ chiều thì tòa Đốc-lý sẽ nhận và cho thử.

(Xem trang thứ >>, cột thứ hai).

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Của ông cử Dương-bá-Trạc *dịch*

Giá mỗi quyển : 0 $ 20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur Bùi-Xuân-Thành

63, Rue du Coton, Hanoi

No 126 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Từ-trước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Phạm-bội-Cầm

. . . Bèn đó hẫn lại đây vào một cái lò xo khác, thì thấy không phải là một cái cửa, mà là mở ra cả một mảng tường. Phúc-kê ở trong hầm đó đi ra thì cái cửa lại tự nhiên đóng lại. Bấy giờ Phúc-kê lại đi xuống chừng hai mươi bực thang, xoáy tròn xuống dưới đất, thì lại thấy có một cái đường ngầm lát đá, có nhiều lỗ thông-hơi để thông bóng sáng vào. Trong đường ngầm đó chung quanh thì cũng chiếu mà dưới đất thì trải thảm.

Nhà Phúc-kê thì ở bên này phố, mà vườn Vinh-xen thì ở bên kia phố ; cái đường ngầm fy đi ngang qua dãy phố đó. Đến cái đường ngầm lại có một cái thang xoáy tròn, ngang với cái thang trước Phúc-kê đi xuống. Phúc-kê lại trèo lên cái thang fy, cũng lại bấm một cái lò xo thì lại có một cái tủ xây vào tường cũng giống như cái tủ ở trong buồng giấy, đi qua cái tủ đó thì ra một cái buồng, đồ đạc bày biện rất lịch sự, song chẳng có ma nào ở cả. Khi đã vào trong buồng đó rồi, Phúc-kê bèn xét lại rất kỹ lưỡng xem cái gương đóng lại có còn dấu vết gì không. khi đã thật chắc dạ rồi, mới lấy ra một cái thìa khóa nhỏ mở vàng, mở một cái cửa đăng trước mặt. Lần này cái cửa mở ra, thì thấy một cái văn-phòng rất đẹp, trang hoàng lộng lẫy nguy nga, trong đó lại có một vị tuyệt thế giai nhân tựa gối ngồi chờ, nghe thấy động then cửa, thì vội vàng bước lới.

Phúc kê bỗng ngạc nhiên lài lại mà kêu lên rằng :

— À ! Trời ơi ! Bẩm lệ Hầu-tước phu-nhân ! Phu-nhân, phu-nhân đến đây à !

Hầu-tước phu-nhân thò thẻ rằng ;

— Phải, phải, tiện-thiếp đây. Thưa ngài !

Hẫy giờ Phúc-kê rắp những qui gối xuống mà rằng :

— Phu-nhân ơi, phu nhân qui của tôi ơi ! À ! Trời ôi ! Nhưng sao phu-nhân lại quả bộ tới đây ? Bẩm-nhân đã làm cho phu-nhân phải chờ đợi !

— Đã lâu lắm. Thưa ngài, ở ! Phải, Đã lâu lắm,

— Dám hỏi phu-nhân, phu-nhân đã cho đợi lâu cho như vậy, thì bẩm-nhân có được cái hạnh-phúc gì chăng ?

— Không biết ngẫu nào ! Thưa ngài ! Ôi Tiện-thiếp đã rung chuông có đến ngoại hai mươi lần, mà tôn ông không nghe thấy hay sao ?

— Phu-nhân ơi ! sao phu-nhân ran thế, tai người đi thế ?

— Hẫy giờ tôn-ông không nghe thấy tiếng gọi à ?

— Ô ! Có, có, thưa phu-nhân, bẩm-nhân có nghe tiếng, song hẫy giờ không thể đến được. Và chăng thấy gọi như vậy thì có ngờ đâu là phu-nhân, Nếu bẩm-nhân có ngờ rằng được cái hạnh-phúc như thế nầy thì việc gì bẩm-nhân cũng đã bỏ dấy cả, mà chẳng đến qui dưới gối phu-nhân, như bẩm-nhân đang qui đây vậy.

Hầu-tước phu-nhân nhìn chung quanh mình rồi bèn rằng :

— Thật có một mình đôi ta ở đây thôi chứ ?

— Vâng, vâng, thưa phu-nhân.

Hầu-tước phu-nhân buồn rầu mà rằng :

— Quả vậy, . . .

— Phu nhân thở dài ư ?

Hầu-tước phu-nhân hơi ra ý mỏi cay rằng :

— Biết bao là sự huyền bí ! biết bao là cách đề phòng ! Coi vậy thì ra Tôn-ông e rằng đề lụy cho tình đấy !

— Phu-nhân lại muốn rằng tôi đề tiết lộ ra ư ?

Hầu-tước phu-nhân mỉm cười mà rằng :

— Ô ! không. Thế thì ra anh bọm mất.

— Phu-nhân hỏi, tôi van phu-nhân nữa, xin phu-nhân đừng nên quở trách tôi.

— Quở-trách ! Thiếp có quyền chi mà quở-trách được ông ?

— Không, không, thế mới là không may cho tôi, nhưng mà phu-nhân hỏi, đã một năm nay tôi yên người, mà nào người có yên tôi, mà nào có được hy vọng gì...

— Tôn-ông lầm đấy. Không có hy vọng, thì thật, như không được người yêu, thì không phải.

Ô ! Tôi đây thì tôi tiết nghĩ : Cái ái-tình chỉ có một cách tỏ ra mà thôi, mà cách tỏ ra fy tôi nay vẫn còn chờ đợi...

— Thiếp nay đem lại cho Tôn-ông đây !

Phúc-kê đã tỉnh ôm choàng lấy phu-nhân, song phu-nhân lại bắt khẳng thụ.

— Vậy ra Tôn-ông vẫn cứ làm mãi, Tôn-ông đừng có mong những sự nọ kia, thiếp chỉ sẵn lòng cho

ĐỒNG-HỒ
Đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt và kim có chất dạ quang
Giá..... 8$50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe, tịch cảm, tê mỏa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán hiệu mua mười lá (6 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu, đã cứu cả số người, ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ uống một viên, rồi uống nước nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ta người cho nóng dến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi. Trẻ-con 10 tuổi uống mỗi lần nửa viên, cách dùng cũng như của người lớn.

Bào chế MONTÉS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài rõ ra những tiền đòi chỗ ấy, xin thì bán-quán không nhận lấy gì trả bằng con-niêm cả.

Cái nạn ô-tô. — Tối hôm qua, lúc gần 7 giờ, một cái xe nhà bánh sắt trong có một ông cụ ngồi ở lối la-ga đi về hàng Cỏ bị một cái ô-tô trong có một người Tây cầm máy và một người đàn-bà ngồi cũng đi về một phía lấy đụng phải bánh lên trên lề. Hai xe cùng đi về bên tay phải cả. Cái xe tay bẩn lên bờ đỗ xiên vẹo, người ngồi xe và người phu xe bị thương đã đành, lại bắn thêm một người thứ ba nữa là một bà lão đang đi trên hè. Người phu xe bị thương toàng ở chân, ông cụ ngồi xe đứt một bên bàn tay, còn bà lão đi trên hè thì sưng u cả trán.

Những người ngồi ô-tô không việc chi cả.

VIỆC BẮC-KỲ

LẠI-CHÂU

Lời cảm ơn. — Tôi có lời cảm tạ các ông, các ông các bà cùng cán thân-hằng cố-hữu đã tỏ tình thân ái mà gửi giấy chia buồn, cho đồ phúng viếng và đi đưa đám nội nhân tôi ngày 17 tháng chín ta tại phố chợ Hôm đường Duvigneau Hanoi.

Trong khi tang-gia bối rối về lại tôi lại không có ở nhà, vậy có điều gì sơ suất, xin các ngài thứ cho.

Nay kính tạ
Phạm-duy Đỉnh
Secrétaire à la Résidence
Lai-châu

NAM-ĐỊNH

Mượn cải-lương mà những nhiễu dân. — Bản-quán tiếp được bài sau này :

« Duyên làng Hữu-bị có khóa cấp-điền và lại vào ngay dịp làng ấy đang cải lương để đợi năm 1923 thi hành. Thế mà sự cấp điền đã nhờ lệnh quan huyện sở tại tư giao về mục lộc thi hành v-như điều thích cấu của ông thừ-chỉ làng ấy. Đó cũng là một việc hay cho dân. Trong vài tháng trời họp về việc cấp điền, chỉ phải lỗ có việc trầu, nước chè tươi mà thôi, thế mà bây giờ thấy trong làng sai bọn mục-lộc đi thu mỗi suất nhân-đinh 0 p 15 và bọn tân đinh mỗi người 0 p 30 và lại mượn điều ước cải lương mà thu tiền vọng của bọn tổng-tuần 30 p. và xã tuần 20 p., (có 2 nữa).

Nhiều người đóng rồi mà xin biên lai thì lý-dịch không cho.

Thành số tiền :
552 suất đinh phải đóng 0 p 15
thành . . . . . 82 p 80
51 suất tân-đinh phải đóng
0 p 30 thành 15 30
Và hai xuất vọng điền là. . 0 60
Cộng được : 148 p 10
(Còn nữa)

Lại nhớ ngày dân nộp thuế vụ tháng năm mới rồi mỗi đinh ông mục-lộc đến thu mỗi người 0 p 47 và khoản chi tiêu mà lý-dịch bảo rằng quan huyện đã duyệt y cho phép thu số tiền ấy, mà làng thì 552 suất đinh 40 p 15 thành là 259 p 00 để chi tiêu đồng niên.

Vì mượn lệnh quan y cho, nên dân làng ai cũng phải nộp rồi.

Nhưng kỳ bổ chi tiêu về việc cấp điền này mà lý-dịch không có phép quan huyện cho mà dám bỏ tiền cho dân đình và thu tiền khao vọng được tới số 160 p, mà dám bắt mỗ làng rao bắt dân-đinh ai cũng phải đóng để lấy tiền làm lễ thần và tạ quan.

Lạ thật, việc cải-lương thì làng còn thiếu thế-quỹ chưa bàn xong, mà cái giấy ký kết bỏ tiền ấy thì duy chỉ có mấy ông mục-lộc ký và mấy ông lý-dịch thôi, còn tiền thừ chỉ thì không có, vân vân.

Việc này ước sao quan trên xét đến chẳng những là việc cải lương của dân khỏi phụ công nhà nước Bảo hộ tân thành cho dân được đích đáng, mà dân lại tránh khỏi sự tham nhũng lý thì dân được nhờ lắm.

Một người ở làng M.h.T. lai cảo »

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện
SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN
của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VÂN
Vẽ tranh, vẽ kiểu và sử truyện-thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

VIỆC KINH-ĐÔ

Bốn quả phá tất ngòi. — Sáng ngày 16 Décembre tại trường bắn tập ở sau núi Ngự-bình khi bắn tập có bắn ra bốn quả phá mà không nổ. Những quả phá ấy có lẽ rơi vào những nơi bùn lầy hoặc đất mềm lắm nên không nổ ra mà cũng không biết ở đâu mà kiếm tìm. — Vậy liền khi ấy quan giám binh đã báo cáo với quan Công-sứ Thừa-thiên và ngài đã thông tư cho các nơi và nhân dân trong hạt biết rằng bốn quả phá ấy nếu ai tìm được thời chớ nên động chạm đến vì nó chưa nổ thời có lẽ làm hại cho kẻ không biết mà động chạm nó

Cách chín mười năm nay đã có người lượm được những quả phá chưa nổ, đem về bỏ vào bếp mà đốt hoặc lấy búa mà phá, chẳng may nó nổ ra đã thiệt mạng mà lại liên cả nhà cửa. Vậy nếu ai có được nên báo với quan trên, chớ đừng dại đem về nhà thời chắc là có hại.

Voi vật ngựa. — Trưa hôm nọ ở giữa cầu Clémenceau có con voi cưỡi dụ về lúc trước, đi ăn về, vừa gặp một người lính khố đỏ cỡi ngựa đi tập, con ngựa thấy con voi ra bỏ sợ hãi lắm liền trống dựng lên mà vứt lính ra đất, người lính trở tay không kịp phải ngã lăn xuống nhưng may khỏi té xuống nước, còn con voi thời lấy cái vòi nắm lấy cẳng con ngựa rồi vật ngựa ngã lăn. Người lính thấy sự nguy hiểm liền liều mình chạy đến trước ôm lấy cổ ngựa rồi phóc lên lưng mà ra sức thúc giục con ngựa, còn anh nài cũng hết sức phết nạt con voi mới giải được cái cảnh nguy hiểm trong lúc ngựa xe qua lại giữa cầu. Thật may thay mà cũng khá khen người lính có can đảm.

VIỆC TRUNG-KỲ

BẾN-THỦY

Thưởng phẩm hàm. Ngày 18 Décembre 1922 M. Trương Lập làm thầu-khoán tại sở Đông-pháp Hỏa-sai Bến-thủy được thăng thưởng chánh bát phẩm vì lúc thanh niên đã từng dự ngạch chiến binh có nhiều pheo tỏ ra tài can-đảm, nên trước đã được thưởng tặng cửu-phẩm.

Năm 1912 M. Lập được thưởng đệ thị hạng danh-dự bội-tinh, năm 1920 được ân tứ đệ nhất hạng ngân tiền nay lại được thăng tam trật.

Ng-trang-Chinh lai cảo

TOURANE

Đi xem Sư-tử. — Trong một kỳ báo trước, bản-quán có đăng tin chuyến tàu *Paul Lecat* ở Pháp mới sang vừa rồi có chở hai con Sư-tử của quốc-vương Abyssinie gởi tặng Hoàng thượng ta... Ngày 16 Décembre chuyến tàu *Orénoque* ở Saigon ra đã đem hai con mãnh-thú ấy đến Tourane rồi; ngài có phái quan Lang trung cẩn tín là ông Lê-minh-Điền vào giao nhận và đã chở hai con thú lạ ấy ra Kinh đăng ngài-nay theo chuyến xe-lửa sáng ngày 17 Décembre

Mấy hôm có Sư-tử ở đây, người ta rủ nhau đi xem từ lượt, nào người Âu, nào kẻ Á, cả ngày không lúc nào vắng ở nơi cũi nó.

Hai con mẫy còn non lắm, chưa có vẻ gì ra mãnh sư lắm, xồm lông ngủ, giống như những con mà ta thường trông thấy trong tranh vẽ; nhưng trông hình dạng, nó cũng đã lợn và mạnh khỏe lắm.

Nghe nói tại vườn nuôi cầm thú ở trong cung An-định đã làm sẵn chuồng để nuôi hai con Sư-tử ấy. Tưởng nước Nam ta từ xưa mới có lão nầy nuôi giống thú vật ấy là lần thứ nhứt.

TRÒ XIẾC VIỆT-NAM

Khởi-diễn ở **CHỢ HÀNG-BA CŨ** *(Rue des Cairs)*

Đương sửa-soạn từ hôm nay
để đến thứ tư 20 Tây này (tức là mồng ba tháng một Annam) lại khai diễn

SẼ ĐỔI TRÒ MỚI RẤT TÀI TÌNH !

Thường thường mỗi khi phường-xiếc các nước qua xứ mình, thì người mình vẫn nào nức đi xem. Bây giờ mình đã luyện tập được, chẳng kém gì.

Nào là các giống cầm thú, dạy bảo đào luyện rất thuần thục;

Nào là tay nhà nghề, dàn-bà đàn-ông, lấy thăng-bằng tỏ tài mọi mặt trên mình ngựa trên giây trên thang, trên đu, trên quả-cầu v.v... cực tài-tình đặc-sắc;

Nào là diễn-tường to tát có thể tiếp được vài nghìn người đến xem;

Nào là âm-nhạc tây văn vân...

Chắc rằng cái lòng nhiệt-thành của các ông các bà gấp bội phần hơn, mà chính-cố đến xem cái tài nghệ của nước nhà đã nên công, để cổ-lệ cho các nhà có công dào-luyện đã nhiều năm nay.

GIÁ CHỖ NGỒI

Lô. . . . . 2 $ 00 một ghế
Hạng nhất. . 1 50 —
Hạng nhì. . . 1 00 —
Hạng ba . . 0 30 —

Bán vé ở cửa diễn-trường.

3362

TỐI HÔM NAY!
ĐỔI HẲN TRÒ MỚI!!
Xiếc HARSMTON'S

BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỒ THỨ THÚ
Hát tại trước cửa nhà hát Tây
CÓ 30 NGƯỜI TÀI-TỬ RA TRÒ
Bọn này toàn là người mới cả

Rất lớn! *Rất đẹp!* *Rất vui!*

Đại diễn ban ngày

Chủ-nhật 24 và thứ hai 25 Décembre 1922
hồi 4 giờ chiều

Quý vị muốn mua vé trước thì xin đến tại nhà MM. Larrivé Frères số nhà 84, đường Jules Ferry, Hanoi, ở đó có bán vé luôn luôn trong mấy ngày làm trò.

Vậy trước hết xin hãy đến xem các giống thú của chúng tôi!! Nào là voi, sư-tử, cọp, beo, gấu, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

GIÁ CHỖ NGỒI

Phòng ở chỗ ngồi	15 $ 00	Ghế sang nhất.	4 $ 00
Phòng 4 chỗ ngồi.	8 00	Ghế hạng ba	1 00
Ghế hàng trước.	2 00	Gian hàng gỗ.	0 40

Những trẻ con và lính trở ra các hàng ghế, được phép giữ nếp tiền hạng nhì và hạng ba trong ban ngày (matinées) mà thôi. (300)

BÁO CÁO VIỆC RIÊNG

Bản-quán mở ra mục này, để đăng những tin tức có việc riêng, giá đăng bao nhiêu tùy mục, đã có tính-sẵn. Phàm những việc đăng ở mục này, có bị lỗi, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

CUỘC KỶ-NIỆM CHÚA JÉSUS GIÁNG-SINH

Ngày thứ bảy 23 Décembre, hồi 7 giờ tối

Các người bổn-đạo và tín con sẽ họp lại trong Nhà-thờ Ngõ-Trạm để cử-hành cuộc kỷ-niệm Đức Chúa Jésus-Christ giáng-sinh. Sẽ có học-trò trường Chủ-nhật diễn mấy bài để hoan-nghênh các giáo-hữu.

Ngày chủ-nhật, hồi 8 giờ tối
Ông Mục-sư sẽ giảng về đề-mục :

TIN MỪNG BỐN TỪ TRỜI

« Muôn vàn thiên-binh với thiên-sứ đều ca-tụng Đức Chúa Trời rằng : Đáng danh Chúa trên các từng trời rất cao, bình-an dưới đất, ân trạch cho loài người ». (Kinh Thánh)

Xin các qui-khách quá bộ lại nghe giảng.

Buổi chiều ngày thứ hai

Xin mời các nhà bổn-đạo đến tất-tưởi ông bà Mục-sư để dự cuộc vui chung.

2069 **Hội Tin-Lành cẩn-bạch.**

SOCIÉTÉ DES TANNERIES DE L'INDOCHINE

THỤY-KHUÊ (près Hanoi)

Hội-chợ năm nay (1922) chúng tôi có bày đủ các thứ da, mới các ngài vào xem :

GIAN SỐ 14, SÉRIE A

Các ngài ở xa muốn hỏi giá mua da, hay xin mẫu, xin cứ viết thư về, chúng tôi xin gửi ngay.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hàng khác, sau nhỏ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tự rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhân rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54 Rue Paul Bert, Hanoi.

Nhà Bán-đồ « TĂM-TĂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các việt qui ông nào mua thì gửi tiền cho; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

BẠCH-THÁI-TÔNG
SỞ VẬN TẢI
80, Bd Carreau (Phố Nhà)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312

Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa
Rất nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ
2091

CÁC CUỘC ĐI XEM

梵 SÁN-NHIÊN 燊

Tối thứ sáu
Diễn hai tích
Tích thứ nhất
THỔ-CÔNG THIÊNG

Tích này nói về một người nông dân rất có hiếu, đối thịt mình nuôi mẹ chồng, thật là thế-gian tỉ có.

Tích thứ hai
NAM-DƯƠNG-THÀNH
Ngũ viên-Thiện bị vây

Những vai trò như là Ngũ-văn-Thiệu, Giả-thị Hạm-cầm-Hồ, Châu Sang, Quan-Công Quan-Bình, Quan-Châu toàn là những vai trò rất khó, thế mà bản hội lại có một bọn hát trẻ con 11 12 13 14 tuổi, luyện tập rất công phu sẽ đóng các vai trò này rất khéo, xin các qui khách đến xem thì sẽ biết công trình cho bản-hội.

Tối thứ bảy :
HUNG-TRẠCH PHỤNG TIÊN

Tích này nói ông Chu-sĩ-Quý gặp Bạch-Hoa công-chúa ở chỗ những ma cùng qui rồi lấy nhau, diễn vui thì lắm, các qui-khách đến xem sẽ biết.

Tối chủ-nhật :
TRANG-LẦU TUYỂN CỬ

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ thứ tư 20 đến thứ ba sau 26 Décembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Một bản phim rất vui
mà lần này mới mang ra diễn là một
CARMEN
Rất đẹp, rất hay, rõ dàn, có màu, có nhiều mỹ-thuật trong hoàng

Nghỉ

Buổi cười vỡ bụng ! ! !
CHARLOT, THƯỢNG-THƯ
Hài-kịch dài hai đoạn

CẢN-CÁO

Nhân dịp ngày lễ Noël, chiều thứ hai 26 có chớp ban ngày. Có âm nhạc.

Tuần lễ sau sẽ chớp tích :
SPARTACUS

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
華人竹牌門前兩行內列寶

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỗ trương cửa chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc (tường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, bồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giáng-tây như là lọ, bát, từ bình bằng rứ, vân vân.

Cũng kỳ tân vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghiệm tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Directeur, n° 28, Rue des Paviers, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hãy dùng GIU ICH của tổ Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sud-Ferniol, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đã các mới đặt dân CON GÀ VÀNG. *Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đến gì báo CHIẾC cũng có, cứ viết thư cho bản hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.*

Hàng bày Hội chợ : gian thứ 46, giáy B mới làm xin mời các quý-khách qua bộ đến xem, thì mới tin cho bản hiệu, gọi là phát phần chân chính kỹ-nghệ nước nhà.

2055

GRANDS MAGASINS REUNIS

Bán chiếu hàng

ĐỒNG HỒ ĐEO TAY,

giây chun mạ vàng, vành sứ đủ các sắc.

Giá. . . . 15$00

ĐỒNG HỒ HẠNG

toàn bằng bạc

Giá. . . . 25$00

2074

Xe nhà và xe cho thuê

Có bảy kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi

7, Boulevard Bobillot, 7.

Téléphone N° 13

2008

CAO RĂNG

Thuốc Cao này thơm thơ trong sạch khỏi giáo, ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiên giá. . . 0$20

Đơn liều mỗi phiên giá. . . 0 10

萬春牙固齒 卽坂等止痛

Các hàng tạp hóa và các hàng bán chữ các tỉnh hiểu đã nhiều nơi mua buôn đã bán lẻ, nghĩ nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ăn định có bán hộ như sau này: hiệu *Mai-Hoa* Tư số 136, phố hàng Bông, *Sở* bán báo lẻ số 93, phố hàng Bông, nhà in *Đông-kinh ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 66, phố hàng Bè hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 81, p. Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Đồ-Hàng, hiệu *Quảng-Lợi* số 21 và hiệu *Bảo Hợp* số 27, phố Chợ nhớn Cũ, hiệu *Phạm xuân-Trung* số 62, phố hàng Bạc hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hanh-Hoa Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hòa Đường* số 41, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100 phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hing-Long* số 21 phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 35, phố hàng Sông và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 107, phố khách Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 106, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* hàng tạp hóa tỉnh Phú-yên, hiệu *Vạn An* phố Yên-thế tỉnh Yên-bay, hiệu *Đức-thường* phố Việt-trì tỉnh Việt trì hiệu *Hưng-tường* nhận đứng bán buôn các thuốc nhà bán lẻ ở các nhà 52, nhà Phúc kiến Hanoi cần nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc thấy soa nơi nào và cao hơn cần đâng khác nữa, đều cũng hiệu cả. Bản hiệu hiện nay có bảy bàn ở chuyên ở Hội-chợ gian số 39, giấy B. Kính mời các quý-khách nhân lúm quang-cố, bản hiệu xin kính hội vô cùng.

2038

Vạn-xuân-đường, cẩn khải.

HỎI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự đau đớn, những lúc yếu đuối, những lúc đánh mạnh, những lúc thở hổng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch-máu sưng, nước tiểu-liện đục của các người là điều tại trong máu có nhiều cặn. Còn về phần đàn-bà thì nào kinh-nguyệt không điều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu cũng vì một có ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy, chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất lại khỏi cả các bệnh ngoài da như là hắc-lào, lở ba các chứng mà bệnh Giang-mai phá ra.

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to.

Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng quí nhất! Có nhiều ngài ở xa không biết giá; nay xin khai để các quí-khách cùng biết :

EAU DE COLOGNE MONTÈS

Chai lớn : 1 litre. . . . . 3$55

Chai nhỡ : 1/2 litre. 1.80

Chai nhỏ : 1/8 litre. 0.55

Hàng chai nhỏ này có đựng thư bài riêng đã vẫy ra từng giọt được.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

MÙA MƯA

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long

Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi

MỚI VỀ :

Áo tơi đi mưa

(Pardessus en laine imperméable)

và các thứ

Mũ, Khăn-quàng-cổ

(Foulards en laine)

vân vân. . . 2078

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu mai)

Thuốc này thực đáng làm nổi danh tiếng cho người bào chế ra, vì hiệu đã đáng khắp trong các nhà thương và các nhà muốn người ốm ở bốn nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết tiếng, mà lấy làm quí-báu, lấy làm tin cậy, vì là một thứ thuốc có gì cực hiệu. Hãy xin kỳ cho được thứ thuốc mà thuốc này có thể chữa khỏi : bệnh suy nhược cả đàn ông, đàn bà; bệnh thứ thần cần con gái đến thì : bệnh yếu thận trong khi tinh nghiêm, trong khi có sữa cho con bú; bệnh một nhọc quá về sự làm ăn, bệnh ngủ nghỉ, bệnh đau lưng, đái gắt, vân vân.

Chỉ dùng với lọ thuốc **Drugées Rabuteau** (hiệu đầu mai) thì các bệnh ấy đều thuyên hết.

Ở các hàng bào chế to đều có bán nốt.

2059

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 50 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bàn-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách hình-dáng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ đi CHỢ HIẾU

Ô Yên-Lý chạy hai giờ rưỡi sang sau chuyến xe lửa tàu suốt ở Bắc-ninh về Vinh ra.

CHỢ HIẾU Phú-Quí đi hai giờ cách đều ga Yên-lý với xe lửa chuyến xe lửa về Vinh và Bắc-ninh.

ĐƯỜNG VINH VÀ HUẾ ở VINH đi hết 4 giờ sang đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.

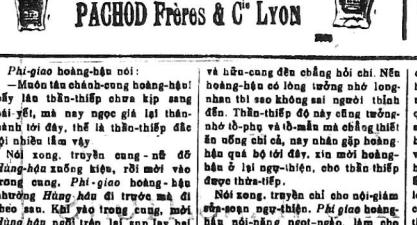
Ở ĐÔNG HÀ ra hết 3 giờ sang sau khi chuyến xe lửa tốc nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tí ăng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-k ách ở ga Yên-Lý về Phù-Qui và Phù-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phù-Qui có 3 phiên chợ Hồ buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đôngnhà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2014

2039

Số 28

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân c. một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-BỒ-MỤC dịch thuật

Kể thì nói :

— Muốn tâu tả hoàng-hậu ! hoàng-hậu thật nghĩ lắm mà xin lập ra hai cung, tiếng khen chẳng thấy đâu, mà chưa được nửa năm, cái ơn vỗ-lộ của cửu-trùng đã thấy đoạn-tuyệt, xin hoàng-hậu nghĩ lại.

Kể thì nói :

— Muộn tâu tả hoàng-hậu ! hoàng-hậu quả nghe lời *Mã-thuận*, khiến cho hầu ngày nay được hiển-vinh phú-quí, các quan trong triều phần nhiều sự thế hầu mà phải xu-phụng cẩn thận.

Kể thì nói :

— Muộn tâu tả hoàng-hậu ! hoàng-hậu chỉ ưa sự an-nhàn, nhưng không biết sự an nhàn về sau tất có điều bất lợi. Ngày nay quyền chính trong cung về tay hữu hoàng-hậu tất cả, nơi tả-cung này thật lạnh ngắt như tờ. Thần-thiếp thiết tưởng nên thu lại quyền-chính mới phải.

Hàng-hậu nghe nói, ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi phán rằng :

Các con nói có lẽ phải. Nhưng quyền-chính trong cung, bấy lâu nay vẫn giao-phó cho hữu hoàng-hậu, chẳng lẽ ngày nay ta biết nói thế nào.

Trong bọn cung-nữ có một người tên gọi *Dương ngự-anh* nói :

— Muộn tâu tả hoàng-hậu ! nô gia khó chỉ việc lấy ! Xin hoàng-hậu có bảo hữu hoàng-hậu rằng : « Bấy lâu chỉ để phiền-lụy cho em, lòng chỉ thật lấy làm áy-náy không yên, vậy ngày nay hai chị em ta lại nên cùng nhau xử đoán, » như thế thì thiết-tưởng hữu-hoàng-hậu cũng không thể từ lời được.

Lại có một người tên gọi *Trương-xảo-nhi* cũng nói :

— Muộn tâu tả hoàng-hậu ! xin hoàng-hậu cứ đòi lại quyền-chính, chớ có ngại phiền, về sau để có chúng con xin tận-tâm giúp-đỡ.

Hàng-hậu nghe nói gật đầu. Qua ngày hôm sau, truyền sắp kiệu đi sang hữu-cung, các nội-giám và cung-nữ đều lấy làm mừng-rỡ. Khi sang tới nơi thì *Phi giao* hoàng-hậu đã hiểu ý, vội-vàng chạy ra nghênh-tiếp.

Phi-giao hoàng-hậu nói :

— Muộn tâu chánh-cung hoàng-hậu ! bấy lâu thần-thiếp chưa kịp sang bái-yết, mà nay ngọc giá lại thân-hành tới đây, thế là thần-thiếp đắc tội nhiều lắm vậy.

Nói xong, truyền cung-nữ đỡ *Hàng-hậu* xuống kiệu, rồi mời vào trong cung. *Phi-giao* hoàng-hậu nhường *Hàng-hậu* đi trước mà đi theo sau. Khi vào trong cung, mời *Hàng hậu* ngồi trên, lại sụp lạy hai lạy, làm lễ triều-kiến.

Hàng-hậu vội-vàng đỡ dậy mà bảo rằng :

— Hiền-muội ơi ! chẳng hay thiên-tử độ này bận gì mà đã nửa tháng nay không tới tê-cung, vì thế chị phải sang đây để vấn an cùng thiên-tử.

Phi-giao hoàng-hậu nghe nói, cau mày mà đáp rằng :

— Muộn tâu hoàng hậu ! chẳng lẽ hoàng-hậu lại chưa biết hay sao ! tất khi thân-phụ thiên-thiếp trở về quê nhà, quốc-chính bỏ-bộn, *Lương* thừa tướng và *Doãn* thừa tướng không thể trông nom hết, thành-thương phải thân-thả phê ấn, có khi cả ngày không kịp ngự thiện. Đã đành rằng « Nhất nhật vạn cơ », làm thiên-tử lắt phải như thế, nhưng thành-thương vốn người yếu-đuối, vậy nên tinh-dưỡng ở nơi thiên-điện, mà tả-cung và hữu-cung đều chẳng hỏi chi. Nếu hoàng-hậu có lòng tưởng nhớ long-nhan thì sao không sai người thỉnh đến. Thần-thiếp độ này cũng tưởng-nhớ tổ-phụ và tổ-mẫu mà chẳng thiết ăn uống chi cả, nay nhân gặp hoàng-hậu quá bộ tới đây, xin mời hoàng-hậu ở lại ngự-thiện, cho thần thiếp được thừa-tiếp.

Nói xong, truyền chỉ cho nội-giám sửa-soạn ngự-thiện. *Phi giao* hoàng-hậu nói-năng ngọt-ngào, làm cho *Hàng,hậu* cũng phải tươi cười vui-vẻ. Các cung-nữ theo hầu đều đưa mắt giục *Hàng-hậu* nói đến việc đòi lại quyền-chính.

Hàng-hậu bất đắc-dĩ mới nói :

— Hiền-muội ơi ! hôm nay chị tới đây, một là định vấn-an cùng thành-thương; hai là bấy lâu nay chị giao-phó hết công-việc cho em, mà chị ngồi an hưởng thành nhàn tội thiết tưởng sao cho phải lẽ. Vậy lòng chị áy-náy mà lại muốn cùng em cùng xử-đoán công-việc trong cung.

Phi-giao hoàng-hậu nghe lời, liền cười nhạt mấy tiếng, rồi nói :

— Nếu vậy thì lị thật ! Quả nhiên đúng như lời thánh-thương đã nói. Thánh-thương bảo thần-thiếp rằng : « Nên giao lại quyền-chính đi là hơn, kẻo lắt có kẻ đêm hàng mà hoàng-hậu lại sinh lòng nghi-kỵ cả hàng ». Thần-thiếp trộm thấy hoàng-hậu tính vốn nhân-từ, lại ưa tính-mịch, cho nên mới không quản công lao, mà thức khuya dậy sớm, để đỡ chút khó nhọc cho hoàng-hậu, khác nào như đạo thần-tử đối với quân-thượng vậy. Không ngờ hoàng-hậu ngày nay lại có cận nói ấy. Hoàng-hậu nguyên là người có lòng khoan thứ, vậy thần thiếp xin cứ thẳng mà giải bày. Hay giờ như thế này thì thần-thiếp đối với thánh-thương, không biết nói thế nào cho được. Việc này tất có kẻ dèm bàng, nó tâu với hoàng-hậu, và cho thần-thiếp có lòng phản hận mà vì hoàng-hậu bày mưu lập kế đó thôi. Hoàng-hậu ơi ! thần-thiếp cũng hoàng-hậu, bề phải là người ở đâu. Hai nhà từ trước đến nay vẫn thân-ái kết liên như một cũng tưởng rằng chị em cùng thờ một vị minh-chủ, hết nhược nhỉ *Nga-hoàng* và *Nữ-anh* thuở xưa. Nếu thần-thiếp còn chút lương-tâm, khi nào lại dám khuynh phúc hoàng-hậu. Ai ngờ có kẻ tiểu-nhân đem lời dèm bàng, ngày nay dẫu rằng trăm miệng, cũng khó nỗi giải tỏ được oan-tình. Thôi thì thần-thiếp xin đập đầu mà chết ở trước mặt hoàng-hậu, trước là tỏ cái oan cửa thần-hậu, sau là tạ cái lòng trung-ái của thánh-thương để biết trước mà chỉ bảo cho.

Phi giao hoàng-hậu vừa nói vừa ứa hai hàng nước mắt xuống lại đứng dậy tháo bỏ các đồ châu ngọc trang-sức ra, khiến cho *Hàng-hậu* không còn hồn-vía nào nữa, vội-vàng ôm lấy *Phi-giao* hoàng-hậu mà can-ngăn.

Hàng hậu nói :

— Hiền muội ơi ! chị có lòng nào lại nghĩ em dâu, xin em chớ đem việc nhỏ mà tâu với thánh-thương. Từ đây trở đi, hai chị em ta một lòng hòa hiếu, cùng thờ thánh-quân. Hiền-muội bất-tất lại nói đến sự trả lại quyền chính nữa !

Phi-giao hoàng-hậu ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi lấy tay gạt nước mắt mà đáp rằng :

— Nếu hoàng-hậu định xóa cái việc hôm nay, không muốn cho thần-thiếp nói đến thì hoàng-hậu nên phải nói rõ căn-nguyên xem ai là người bày mưu lập kế mà làm cho ly-gián hai chị em ta vậy.

Bàng-hậu nín khỉ nhu-nhược, lại thấy *Phi-giao* hoàng hậu nước mắt đầm đìa, chỉ sợ *Phi-giao* hoàng hậu nói đến tai thái-hậu và thánh-thương thì mình không khỏi mang tiếng là người ghen-tuông chẳng, mới bất-đắc-dĩ mà phải nói đến tên hai người cung-nữ là *Dương-ngự-anh* và *Trương-xảo-nhi*,

(Còn nữa)

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN